
Om Fattig-Colonien i Nord-Holland *).

Den Indretning, som her skal omtales, er den i Nord-Holland, i Departementet Drenthe, ikke langt fra Steenwyk, oprettede Colonie af Fattige.

Kongeriget Nederlandene talte, efter en officiel Beretning af 9de Marts 1818, blandt 5,266,000 Indvaanere 745,000 Fattige, d. e. saadanne, hvis simpleste Underhold ikke er muligt uden Andres Hielp, hvilket altsaa ubgjør den syvende Deel eller 14 Procent af den hele Folkesmængde. Millioner bleve udbeelte af Fattigs-katter ved 5000 Administrationer, og dog tiltog næsten dagligen det frygtelige Onde, som truede hele Nationens Velstand, fordi al Ege vægt mellem Nød og mulig menneskelig Hielp næsten var

*) Af Conferenceraad J. D. ramdø.

forrykket. De Vbleste af Folket traadte sammen. De skrækkedes over det Ondes Omfang, og i Særdeleshed over den sørgelige Udsigt til, hvad der skulde blive af saamange Fattiges utal- lige Børn, som syntes at bebude Fremtiden en endnu elendigere og dybere sunket Generation end den nuværende. De bleve snart overbeviste om, at den rigtige Grund til det om sig gribende Onde ikke laae i tilfældige Omstændigheder, som med Tiden vilde sterne sig, eller som man kunde modvirke ved bedre Politie- eller Fattig-Indretninger, men i en virkelig for stor Folkemængde, som langt overstred Forholdet til de Næringsveie, som vare forhaanden. I et Dieblik at skabe nye Næringsgrene, kunde ikke falde de forstandige Mænd ind; men vel den Tanke, om der ikke i Jorden selv laae ubenyttede Kilder skjulte, som, naar de bleve udgravede, kunde hjælpe for en stor Deel.

De Viseste blandt dem, som have pønsset paa Fattigdoms Formindskelse: Heinse, Fullerton Sinclair, Soden, Krug og Niemann, have tænkt sig: Opdyrkning af øde Landstrækninger, som den Sysse, der baade var den veldædigste, og tillige meest lige førte til Maalet for de arbejdsdygtige Fattiges Sædelighed, da Arbejderen ved sin Flid skaffede sig ny Næringsmidler, og fikrede sig sine væsentligste Fornødenheder. Men af Grunde, der syntes uforkastelige, vovede de ikke at indstaae for deslige Forsøg

heldige Udfald. Holland har ikke ladet sig afskrække ved Vanskelighederne, og gjort en Begyndelse, som lover saa meget, at man ikke bør lade den eensgang betraadte Veie ubesaret.

De 9 nordlige Provindsler i det nederlandske Kongerige, som vi i vor Ungdom kaldte den hollandske Republik, og som af hiint store Fattigantal, har omtrent den fjerde Deel, altsaa 190,000 Personer, besadde, paa en Strækning af 512 □ Mile, endnu 750,000 Morgen uopdyrkede Jorder (omtrent 400,000 Tdr. Land g. M.). Dette Areal bestaaer for største Delen af Heder, som, befrieede for det øverste Sandlag, indeholde den bedste Eng- og Ager-Jord. For en Deel har siden havde man allerede i Provindserne Groeningen og Drenthe, med det største Held, forvandlet 25,000 Morgen af saadanne Hedejorder til de bedste Kornmarker, og bragt den aarlige Indtægt af en saadan Morgen (omtrent en halv Td. Land) op til 220 Gylden eller omtrent 80 Specier. Det kunde altsaa ikke længere være nogen Tvivl underkastet, at en anden Strækning Jorder af lige Beskaffenhed kunde med Fordeel optages og dyrkes.

Man begyndte altsaa paa, at oprette Commissioner i de nordlige Provindsers 80 Stæder, og ligeledes i Landsbyerne, for baade at modtage Pengebidrag (ikke under 1 Species), og tilige Subskription paa at modtage en selvbestemt

Deel af det af de Fattige! forsærdigede Læred. Den velgiørende Nationalaand viste sig saaledes, at, efter saa Ugers Forsøb, var saavel i aarlige Gaver, som i Gaver for eengang, bragt tilveie 71,500 Gylben, og subskriberet paa at modtage aarligen henved 26,000 Alen Læred. Saaledes oprettedes en Beldædigheds-Stiftelse, der vist tæller saa sine Eige.

Stedet, hvor det første Forsøg, med meest grundet Haab om et lykkeligt Udfald, skulde prøves til et Colonieanlæg, blev nu udseet. Provindsen Drenthe fandtes meest skicket dertil; der laae endnu omtrent de ni tiende Dele af Jorden udrykket; tildeels opskåret, tildeels ogsaa Hebe bedækket med Lørvejord. Her erholdt Beldædigheds-Institutet, i Nærheden af Stenwyk, paa meget fordeelagtige Vilkaar, en Strækning af omtrent 450 Tdr. Land til Eiendom; — byggede 52 smaa Huse, af 15 Fods Længde og Brede, med 3 Kamre og 1 Vost, samt et Bagskuur; — desuden et Skolehuus og Baaninger for 3 Underopsynsmænd; traf Foranstaltninger til Guds-tjenestens Holdelse, efter Enhvers Religionsbe-kiendelse, i de nærved liggende Byer Bledder og Steenwyk, — satte i ethvert af de 52 Huse en Fattigfamilie af 5 til 6 Personer, — gav dem Senge, Huusgeraad og Agerdyrkningsredskaber, Hør og Uld til Spinding for Koner og Børn, — og kaldte Stedet, til Ære for den anden Konge-

lige Prinds Frederik, som paa en ædel Maade havde sat sig i Spidsen for Institutet: — Frederiks = Vord.

Man underviste nu disse Colonister, 350 i Tallet, ved 5 Underopsynsmænd, indførte en militair Orden, anviste hver af de 300 Huusfædre en Tønde Land til Have, 3 Tdr. Land tæt derved til Agerbrug for sit Huusbehov, og 9 Tdr. Land, ligeledes til Agerdyrking, i den sællede Mark, lod udføre over 4000 Læs Gødning, for det meste fra Staden Groeningen (som aarlig samler saameget, at den deraf har en reel Fordeel af 18000 Gylben*), gav hver Familiefader en Protocol, hvori der hver Uge skulde indføres de ved Familien foraarsagede Udgifter, saavel som den af dem ved Arbeide fortiente Løn, gav dem eens Dragt, omgav Strækningen med en bred Grav, forsynede hver Huusfader med en trykt Anordning om hans Pligter og Forhold, — og betydede dem, at Huus, Gaard og Grund vel altid blev Institutets ufratagelige Eiendom, men at det, mod en billig Afgift, overlodes dem til Nytte og Brug, naar de skikede sig vel.

Følgende Udsigt over de virkelige Udgifter ved denne Colonie viser, at Fattigforsørgelse paa denne Maade koster, efter nogle Aars Forløb, mindre end paa den sædvanlige.

*) Kjøbenhavn har af sin Renovation et reelt Tab.

Hvert Huus Kostebe at opføre . . .	500	Gylben.
Gjødning	200	—
Sædehorn og Dyrkning	100	—
Arbejdsløn til Colonisterne for Ar-		
bejde for det Almindelige . . .	200	—
Klæder og Redskaber	200	—
Køer, som efterhaanden uddeles	200	—
Hør og Uld	200	—
Bespiisning i Begyndelsen	100	—

1700 Gylben

eller omtrent 1260 Rbdlr. r. S.

De for Hør, Uld og Føde anførte 300 Gylben afdrages snart ved Fortienesten for Spindning, som udgjør for hver Familie 4 eller 5 Gylben ugentligen; ligesom ogsaa herefter de 400 Gylben for Klæder, Køer o. s. v. afbetales ved Dagløn og Overtskuddet af Melk, da hver Colonist arbejder 3 til 4 Dage ugentligen paa sin egen Lod, og de øvrige Dage, mod Dagløn, paa Fælledsmarken.

De moralske og politiske Fordele ere ikke mindre end de oekonomiske. Man seer her 345 Mennesker, udrevne fra Glendighed og Liderlighed, giengivne Samsundet, og omskabte til nyttige Borgere, som glade kunne vende Dinene mod Himmelen, til ham, som er Ulykkeligens evige Tilflugt, og igjen være sig deres Menneskeværd bevidste.

Mange af dem havde gaaet med Bettelstaven. Totrediedele af hele Antallet kiendte forhen slet ikke til Markarbeider, og kun 11 forstode at spinde.

To Familier, som udmærke sig ved Flid og god Opførsel, ere Jøder. Alle have de fri Religionsøvelse, og boe tolerante mellem hinanden. Dgsaa for de Syge er der draget Omsorg. Skulde nogen vise sig ushyrlig, afleveres en saadan Person til Tvangs- og Straffe-Anstalterne. Flere end 150 Børn have her regelmæssig Underviisning. Paa en Privatmands Bekostning er et dueligt ungt Menneſke sendt til det bekjendte Fellenbergſke Institut i Hofwyl for i Fremtiden at vorde Medlærer ved Colonien. Ingen Skygge af Haardhed eller Strængthed har endnu været fornøden.

Colonisterne ere nu komne til det Trin, at de føre egne Huusholdninger (af deres Fortieneste, som man kan anslaae til over 300 Rbdl. Sølvaarlig for hver Familie), ernære sig af deres Haveproducter, og ikke længere faae noget Tilskud; — ja, at de allerede alle af Overskuddet kunne afdrage libet paa det første for Colonien ſteete Udlæg.

Colonienſ Stifter, og anden Directeur, er Generalmajor Ridder van der Bosch i Haag.

Man er i Begreb med at anlægge den anden Colonie af lige Størrelse som den første; og saas

Iedes vil man vedblive, indtil man har anbragt 1000 arbejdsføre Familier, eller 6000 til 7000 Individier.

For den anden Colonie er allerede negociert en Capital af 80,000 Gylden, til billige Renter, hvortil Communerne bidrage, i Forhold til den Rettelse, de erholde ved Coloniens Stiftelse. I den ny Colonie bestemmes hvert tredje Huus for et Par Egtesfolk, der ingen Børn have, og som derfor betoes 6 forældreløse Børn til Opdragelse, og derfor faae 60 Gylden (42 Rbdlr. S.) aarlig for hvert Barn af Vaisenhuset. Det store Vaisenhuus i, Amsterdam har henved 4000 Børn. Hvert koster det omtrent 100 Gylden (70 Rbdlr. Sølvs).

En tredje Strækning Land er bestemt til en Colonie for Personer, der skulle tvinges til at arbejde.

I sin Bog: über die Sorge des Staats für seine Armen und Hülfbedürftigen, anfører Conferenceraad Lawåg, blandt Midlerne til at hindre og modarbejde Nød i Fremtiden: Sattigcolonier.

Ved den Leilighed berører han Fortællingen, hvad følgende, allerede ovenfor nævnte, Forfattere have yttret om den Sag.

Zeinse, i Skriftet: Mittel wider die Dürftigkeit, anseer Colonier for det bedste Radicals middel til at afværge Armod, men anslaaer Dm Kostningerne (høit) til 80 Rbdlr. S. for Personen.

Oberst Sullerton skildrer, i sine Breve til Lord Carington, adskillige lykkelige Forsøg i dens Rei. De Fattige bleve, efterat et Selskab til de Fattiges Bedste havde constitueret sig, og valgt til sit Hovedformaal: de Fattiges huuslige Nedsættelse i udyrkede Egne, forsynede med en liben Bolig, en Have, en Ko, og hvad der videre nødvendigt behøvedes. De opførte sig strax som ordentlige Mennesker; og meget godt udrettedes paa den Maade.

Ogsaa Kochow er, paa Grund af en i 26 Aar prøvet Plan, af samme Mening, og holder Armødens Beskiæftigelse ved Mark og Have Arbeide for den meest passende af alle.

Domherre von Kostiz siger, i: Ueberblick der neuern Verbesserungen der Armenanstalten, meget Anbefalende derom, og hans foreslaagne fortræffelige Land-Arbeidshuse gaae næsten ud paa samme Siemed.

Den af Fattigvæsenet i Engeland fortiente John Sinclair har i Project for an Agreement between the Powers fremsat kraftige Forslag om at vænne de Fattige til Markarbeide.

Holsteens meget agtede Greve Ranzau von Aschberg taler i en Afhandling (Berliner Mo-

natsskrift, 1792, Julii) om Europæernes indenlandske Colonier, med megen Varme for saadanne Anlæg.

Niemann siger: i Blætter für Polizen, blandt alle Planer til at forbedre Fattigvæsenet, fortæner de Fattiges Colonisering den første Plads. Der gives ingen bedre, mere værdig et frit Folk, ingen mere almeennyttig, saavel for at bringe de Fattige i en lykkeligere Tilstand, som for at gjøre deres productive Kræfter gavnlige for Nationen.

Hvo kiender ikke af Rainals histoire philosophique Jesuiterne i Paraguay's fortræffelige Anlæg, hvor Colonisterne maatte arbejde for forældreløse Børn, for udelevede Gamle, og for Invalider, og hvor man derfor ikke fandt nogen Fattig? Hvo ikke den spanske General-Intendant Olavides's berømte Foretagende, i det han omstøbte det bekiendte Sierra Morena, imellem Nycastilien og Andalusien, i en Omkreds af 25 tydske Mile, til et sandt Paradiis, efterat et Forsøg paa at befolke denne øde Egn med 6000 Colonister fra Schwaben og Pfalz, aldeles var strandet? — Hvad der formedelst Feilgreb var mislykket andre, lykkedes for ham ved Sindighed og Kraft. Inden 10 Aar forstod han at skaffe det næsten utrolige Antal af 10,000 fattige Familier Underhold og Velstand. Paa en Strækning af 6 Mile finder man nu, hvor man Aar 1740

faae den nøgne Sand paa en raa Biergklæde, en Række af Fabrikbygninger, Vaaningshuse og dyrkede Haver; Dopholdssteder for glade, sunde og flittige Mennesker, hvis Forsatning forhen var ligesaa sørgelig som Egnene selv. Endog de tre Stæder, la Carolina, Charlotte og Lovisiana, befolkede med 7000, 5000 og 3000 muntre Indvaanere, ere udsprungne fra disse Anlæg, og vanskeligen vil en Rejsende finde noget mere Rørende end dette Syn. —

Dgfaa de Ulykkelige, som, i det de udgaae fra Straffeanstalterne, og af Lovene tilbagegives Samfundet, tilbageføres af hver Enkelt, kunde i saadanne Nybyggeranlæg finde Tilflugt.
